

listele olukordadele hinnangu andmisel tuleb arvestada, kas eksitus on vabandataav või mitte.

Kui selgub, et rünnatav ei võinud antud olukorras aru saada ega pidanudki aru saama, et rünne tegelikult puudus (näiteks kallaletung mängupüstoliga, naljategemine, kus kedagi ootamatult pimedas rünnatakse jne), võrdsustatakse kaitsja tegevus hädakaitsega ja kriminaalvastutus on välistatud.

Kaitse ei tohi mingil juhul olla meelevaldne ega tekitada tühise ründe puhul ründajale rasket kahju. Seejuures pole nõutav, et kaitse vastaks täpselt ründe raskusele. Arvesse tuleb siiski võtta kaitsjat ähvardava ohu suurust ja olemust, samuti kaitsja jõudu ja võimalusi rünnet tõrjuda.

Tuleb ka arvestada, et ootamatu ründe poolt esile kutsutud hingelise ärrituse puhul pole rünnatav alati suuteline valima olukorrale vastavaid enesekaitsevahendeid, ta võib vääralt hinnata olukorda, milles rünne toimub. Sellega võib kaasneda rünnatavale tunduvalt raskema kahju tekitamine, kui seda oleks põhjustanud adekvaatne kaitse ründe eest, mille eest kaitsja ei pea vastutama.

Kurjategija kinnipidamisel kehtivad samad tingimused mis hädakaitse puhulgi.

Tegevus, millel on küll kuriteo tunnused, kuid mille sihiks on kurjategija kinnipidamine, ei ole kuritegu isegi juhul, kui selle tegevusega oldi sunnitud seaduserikkujale kahju tekitama. Muidugi tuleb veenduda, et kinnipeetav on tõeline, mitte oletatav kurjategija.

Hädaseisundi all mõistetakse tegevust, millel on küll kuriteo tunnused, kuid mis pandi toime hädaseisundis, s.t. ohu kõrvaldamiseks, mis ähvardas hädasolijat või teisi isikuid või nende õigusi, samuti ettevõtte, asutuse või organisatsiooni õigusi või riigi huve. Selline tegevus ei ole käsitletav kuriteona, kui tekkinud ohtu ei olnud võimalik kõrvaldada muude vahenditega ja kui põhjustatud kahju on ärahoitust väiksem.

Hädaseisundi korral pörkuvad kaks seaduse poolt kaitstavat huvi, kusjuures ühe kaitset neist osutub võimalikuks teostada üksnes teise rikkumise teel.

Näiteks süttib alevis maja. Tulekahju levimise ärahoid-

miseks lammutatakse naabruses asuv maja, et sel viisil päästa hävimisest terve alev. Seega tagatakse lammutatud maja omanikuhuvide rikkumisega alevi teiste elanike huvide kaitse. Võõra vara tahtlik hävitamine on tavalises olukorras õigusvastane tegu. Antud juhul, olgugi et toimus võõra vara tahtlik hävitamine, ei ole tegu õigusvastane, sest see pannakse toime hädaseisundis.

Hädaseisund tekib ainult samaaegse ja reaalse ohu korral. Erinevused on vaid ohu allikates. Kui hädakaitse puhul on ohu allikaks konkreetse isiku kuritegelik käitumine, siis hädaseisundi korral võivad ohu allikad olla nii konkreetset isikut kui ka stiihilised loodusjõud, õnnetused, mehhanismid jne.

ENESEKAITSE PÕHIREEGLID

1. Säilitage ülevaade olukorrast.
2. Olge võimalikult rahulik.
3. Ärge alahinnake oma vastast.
4. Ärge kaotage valvsust, kuni olukord ei ole lõplikult lahenenud.
5. Säilitage kaitseks sobiv asend. Rünnake liikudes ja hoiduge rünnakust keha asendi muutmisega.
6. Liikumine tuleb valida vastavalt tingimustele; arvestada tuleb libeduse, halva nähtavuse ja muude segavate asjaoludega.
7. Püüdke löögid juhtida vastase nõrkadesse kohtadesse.
8. Olge pärast vastase rünnakut alati valmis uueks.
9. Valige karistus vastavalt olukorrale, kuid hoiduge liialdustest.
10. Sooritage kõik löögid fokuseeritult.
11. Kasutage oma oskusi ainult äärmise vajaduse korral.
12. Ärge kunagi kiideldge oma oskustega ega näidake neid ilma tungiva vajaduseta.